

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Jacobi Wimpfelingij Schletstatensis Elegantie maiores

Wimpfeling, Jakob

[Heidelbergae], 1499

De genere tudiciali

[urn:nbn:de:bsz:31-131221](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131221)

lateralē psequitur: p̄sertim qui sacratissima loca p̄phanat in quibus pro nob̄
christus passus est. Secundus a lege: quia legitimū est iniurias a quib⁹ nō
dum abstinent sarraceni: p̄pullare. Tercius ab utili. quia opes ex certis opu
lentissimis possunt acquiri ⁊ ad nos ad duci. Quart⁹ ab honestate. quia ho
nestū est nos q̄q̄ pro christo p nobis mortuo certare immo etiā mori quia
inde prouenit honor ⁊ splendor noster. Quintus a iocundo. quia iucundū ⁊
delectabile est amicos ⁊ vicinos nostros eiusdē religionis ⁊ patrie ⁊ eripere ⁊
liberare Sextus a possibili: quia maiores nostri minori exercitu q̄ hodie chri
stiana religio habeat deuicerunt. Septimo a necessario: quia alioqui si nō ad
nos ipsos saltem ad nostros successores liberos aut nopotes in his tandem
terris penetrabunt. Sarraceni. ⁊ christiani sanguinem effundēt. tanta est in
eis dominandi libido: tanta immanitas. tanta armorū a sūfactio. His loc⁹
in hoc negotio vsu sunt in conuentib⁹ imperij romani apud germanos Ene
as Siluius. Ioannus Lāpanus: ⁊ Franciscus Philelphus ad regē galloꝝ

De genere iudiciali.

Judicialē consistit in accusatione ⁊ defensione coram iudice

Accusatio est iniuriarum vel delictorū exposito.

Defensio est iniuriarum vel delictorū dissolutio

Accusans aduersarius de crimine. p̄ponat factu eius esse iniustū ⁊ iniquū.
aut cuius multitudinē vel reip̄. perniciosum.

Accusans de stulticia ostēdat ea que aduersarius agit esse sibi ipsi inutelia
turpia et iniucunda. ⁊ que fieri non debeant.

Accusans de crimine si lex penam desinit: satis est si demonstrat crimen de
missum esse. Nam accusantis nihil est nisi ostendere rem quia est aut q̄a nō
est: aut facta est: aut nō facta ē: si magna vel parua: si iusta vel iniusta. quecūq̄
legislator non determinauit: ipsum vtiq̄ iudicē oportet cognoscere. ⁊ nō ad
discere ab accusantibus. quos Aristoteles in primo r̄toricoꝝ litigantes ap
pellat. Si iudici constat de admissio crimine tūc crimen conuenit exaggerari
⁊ demonstrari sponte: dedita opera: ⁊ industria nō casu iniuriā cōmisisse

Defensio in trib⁹ cōsistit: in negatione: vt qui accusatur omnino neget se ea
que obijciuntur cōmisisse. Secundo si negere non potest ostendat id q̄d fecit
legitimū ⁊ iustum honestum ac reip̄. vtile esse. Tertio si hoc ostendere non
potest. transferat peccatum suum ad imprudentiā: ad infortunium: vel osten
dat damnū esse parū. ⁊ sibi ignosci veniamq̄ dari petat.

Consolationis loci sunt quatuor. Primus nos quocūq̄ valere cum illo ⁊ ei
compati ad quem oramus aut scribimus.

Secundus meminisse nos a lege ⁊ conditione natos vt vita nostra omib⁹
fortune iaculis subiecta sit.

Tertius ne grauius feramus quod nullo consilio euadere aut cauere pos
sumus. Quartus q̄ exempla alioꝝ proponamus: quoz euentus si memoria
reuoluemus. nihil nobis noui accidisse putauimus: vnde de cōsolatione mor
tur. Vult deus: et sius est: lex: liberat atq̄ resurget

De alijs vero aduersis euentib⁹ querantur loci cōsolationis ex Franciscō
Petrarca de remedio vtriusq̄ fortunæ in quo dialogi. cxxxij.

De petitionibus quatuor sunt loci.

Primus locus: ab honesto: quia honestas flagitat amico succurri.

Secundus a facili: q̄a facile est et a quo petitur: nam absq̄ labore magno
sue molestia: siue impensa id p̄stare potest vnde facile quod leuiter est ad fa